



**[puslapis rengiamas]** Vištyčio regioninio parko plotas - 10,1 tūkst.ha. Regioninis parkas yra pietvakarinėje Lietuvos dalyje; vakaruose ribojasi su Karaliaučiaus sritimi, pietuose - su Lenkija. Regioniniame parke ežerai atspindi visą vandens augalijos įvairovę - nuo distrofinių pelkinių ežerų su skurdžia augalija (Beržinio, Sūrinio ežerai) bei eutrofinių (Pakalnių, Šakių) ežerų iki mezeutrofinio Vištyčio ežero. Vištyčio regioniniame parke yra du rezervatai - Drausgirio ir Grybingirio.

---



## VIŠTYČIO REGIONINIS PARKAS

Vištyčio regioninio parko plotas - 10,1 tūkst.ha. Regioninis parkas yra pietvakarinėje Lietuvos dalyje; vakaruose ribojasi su Karaliaučiaus sritimi, pietuose - su Lenkija.

Regioniniame parke ežerai atspindi visą vandens augalijos įvairovę - nuo distrofinių pelkinių ežerų su skurdžia augalija (Beržinio, Sūrinio ežerai) bei eutrofinių (Pakalnių, Šakių) ežerų iki mezeutrofinio Vištyčio ežero.

Vištyčio regioniniame parke yra du rezervatai - Drausgirio ir Grybingirio.

## NEPRIKLAUSOMYBĖS PAMINKLAS

Buvusio Vištyčio parapijos kunigo klebono Kazimiero Montvilos dėka dar 1988 m. Vištyčio miestelyje buvo atstatytas Nepriklausomybės paminklas. Įdomi paminklo istorija. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui Rusijos kariuomenė buvo nustumta tolyn į Rytus. Vienas vokiečių generolas, tikėdamasis likti šio krašto dvarininku, apšodino miestelio centre plytinčią aikštę medeliais, o jos vidury pastatė akmeninį obeliską papuoštą Vokietijos valstybės ženklu - Ereliu. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, apie 1927 metus, šis obeliskas buvo panaudotas Nepriklausomybės paminklo kūrimui. Vos tik raudonoji armija (1940.06.16) peržengė Lietuvos sieną, paminklas buvo išniekintas - pagrobtas biustas, nuplėšti bareljefai. Taip liko styroti "nurengtas" obeliskas iki Atgimimo. Sąjūdžio metais šis Nepriklausomybės paminklas, primenantis tai, kas šventa Lietuvos kelyje, buvo atstatytas.

## PAMINKLAS VIŠTYČIUI

1570 metais Žygimantas Augustas suteikė Vištyčiui Magdeburgo miesto teises ir tokiu būdu kaimą pavertė miestu. Vištyčio miestas tada gavo antspaudą ir herbą su vieneragio atvaizdu. 1990 metais sukako 420 metų, kai Vištytis gavo Magdeburgo teises. Tai įamžina statinys miestelio pradžioje, kurį matome važiuodami nuo Kybartų. Paminklas - tai vištytėnų, 1950 metais čia baigusių mokyklą, dovana savo jaunystės miestui.

## DIDYSIS VIŠTYČIO AKMUO

Dešinėje Vištytis - Kybartai kelio pusėje, 1 km. iki Vištyčio slūgso trečias pagal dydį Lietuvoje akmuo (po Puntuko ir Barstyčių akmenų). Labai keista akmens išvaizda. Kai žiūri nuo kelio, jis panašus į kažkokio milžiniško žvėries kūną su truputį įlinkusia nugara ir baisia galva, o taip pat didelėmis akimis bei nosimi.

Manoma, kad senovėje šis akmuo buvęs senosios lietuvių tikybos aukuras. XVIII a. Vištyčio bažnyčios dokumentuose jis vadinamas Švenčiausios Trejybės akmeniu. Apie 1800 metus ir vėliau per

Kryžiaus dienas iš Vištyčio prie šio akmens pasimelsti ateidavusi tikinčiųjų procesija. Vietiniai gyventojai akmenį labai gerbė.

Su gana įspūdingu Didžiuoju akmeniu susiję padavimai sudaro penkis siužetų tipus. Buvo pasakojama, kad ant šio akmens sėdėjęs velnias ir verkęs. Susirenkantis akmens įdubimuose vanduo - tai "velnio ašaros". Štai padavimas, kurį pasakojo Vištyčio krašto žmonės:

Labai senais laikais tolimame Lietuvos kampelyje įsikūrė miestelis Torn. Tada nebuvo ežero, kalnų ir akmenų, o aplinkui plytėjo neapžvelgiami ganyklų plotai. Miestelyje gyveno nuoširdūs ir draugiški žmonės, pavargę nuo sunkaus darbo. Miestelis buvo išsidėstęs ant kalvos, o pačioje kalvos viršūnėje stovėjo sena, sulinkusi bažnyčia. Kartą seniausia miestelio gyventoja susapnavo sapną: esą velnias žada paimti daug sielų. Išgirdę apie tai, gyventojai nutarė statyti naują bažnyčią. Kai bažnyčia buvo beveik baigta, apie ją sužinojo pats nelabasis. Jis labai užsirūstino ir nutarė nepasiduoti. Nuvyko į Anykščius pas Puntuką ir paprašė, kad leistų į kelionę savo sūnų Puntukėlių. Patenkintas velnias pasuko atgal, jausdamas, kaip kišenėje ritinėjasi Puntukėlis. Kai jis buvo netoli nuo Torn, pasiėmė į rankas akmenį ir jau ruošėsi atlikti "žygdarbį". Tuo tarpu sugiedojo gaidys. Velnias išsigando, metė akmenį ir pasileido bėgti atgal. Puntukėlis nukrito, o nuo jo trenksmo iškilo į žemės paviršių. Velnias taip skubėjo, kad tose vietose, kur jis prabėgo, žemė įdubo. Nuo to laiko aplink Torną atsirado kalvos ir daugybė akmenų. Naujoji Torno šventykla išliko, o netoli miestelio atsirado didelis akmuo, žmonių vadinamas Puntukėliu. Žmonės, eidami pro šalį lenkėsi akmens. O nelabasis kiekvieną naktį čia ateidavo apgailestauti nepavykusio žygio. Marijai pagaliau pagailo žmonių ji nužengė ant akmens ir jis nuo to laiko pasidarė šventas. O velnias bijojo ir prisiartinti prie Puntukėlio. Jis atkeršijo žmonėms, užliedamas pievas didžiuliu ežeru.

## DABRAVOLĖS PILIAKALNIS

Dabravolės piliakalnis su senovės gyvenvieta randasi Pajevonio

seniūnijoje Dabravolės kaime, 5 kilometrai nuo Vištyčio. Archeologinio paminklo teritoriją sudaro piliakalnis su vakarinėje papėdėje esančia senovės gyvenvieta.

## PAMINKLAS KOVOTOJAMS UŽ LIETUVOS LAISVĘ PAVIŠTYTYJE

1993 metais lapkričio mėnesį pačiame Pavištyčio gyvenvietės centre ant pakilios kalvelės buvo atidengtas naujai suremontuotas paminklas kovotojams už Lietuvos laisvę. Paminklas sovietinės okupacijos metais kaip nepageidaujamas “buržuazinės kultūros reliktas” buvo labai apgriautas ir suniokotas. Tuo pačiu buvo paniekinti ir tie, kurie paaukojo savo gyvybes už tautos gyvybingumą, už Tėvynės laisvę ir nepriklausomybę. Pavištytis vėl pagrįstai gali didžiuotis, kad turi savo tautinį - patriotinį akcentą.

## PAVIŠTYČIO PILIAKALNIS

Archeologijos paminklas - Pavištyčio piliakalnis vienu kilometru nutolęs nuo Pavištyčio kaimo ir 120 metrų nuo bevardžio šiaurinėje dalyje telkšančio ežero. Pasakojama, kad piliakalnyje nugrimzdusi bažnyčia ir Šv. velykų rytą girdėti skambinant varpais.

## ŠVENTASIS ŠALTINĖLIS

Apie maldingą šios vietos - “Šilelio” šaltinėlio ir kryžiaus atsiradimą tikslių žinių nėra. Iš senų žmonių išgirstas šis ryškesnis pasakojimas. Legendos byloja, kad kitados šio šaltinio vandens iš tikrųjų būta nepaprasto. Pakakdavę juo pavilgyti akis ir neregys praregėdavo, greitai užsitraukdavo sunkiai gyjančios žaizdos. Tačiau caro laikais, vienas caro kareivis šaltinyje išmaudė niežais sergantį arkli, ir nuo tol jo vanduo stebuklingosios galios nebeturi. Tačiau ir mūsų dienomis pasitaiko pasakojimų apie stebuklingus pagijimus, daugelis tiki jo stebuklinga galia. Kai kada prie šaltinio suplaukia būriai žmonių, norinčių parsivežti šventojo vandens.

## SKARDIS

Šią smėlingą atodangą žmonės vadina skardžiu. Ši vieta labai pamėgta poilsiautojų: geras ežero dugnas, pats kalnas atsisukęs beveik tiesiai į pietus, todėl smagu degintis saulėje. Dar prieš penkis metus atodangos viršuje augo keletas pušų. Laikui bėgant šios pušys viena po kitos išvirto.

## VIŠTYČIO EŽERAS

Vištyčio ežeras, vienas iš didžiausių Lietuvos ežerų, ketvirtas pagal dydį - 1660 ha (plotas nurodytas kartu su Karaliaučiaus sritimi). Jo dugne yra 20 - 30 m gylio lovių. Ežero ilgis 8,5 km, didžiausias plotis 4,2 km, didžiausias gylis 50 m. Ežero atsiradimą apipynę nemažai legendų. Sakoma, kad senovėje, kai dar nebuvo Vištyčio, toje vietoje buvusi graži lanka arba buvęs didelis miestas Mandabūrija. Pasakojama, kad Vištyčio ežeras atėjęs debesies pavidalu ir nukritęs, kai atsitiktinis žmogus (piemuo, mergaitė) paminėjęs vištytį - netyčia atspėjęs ežero vardą. Kiti pasakoja, kad ežeras atplaukęs žeme ir vis plėtęsis, o virš jo skraidęs vištytis ir cipsėjęs. Kai žmonės sušukę: "Vištytis.Vištytis.", ežeras nurimęs.

## VIŠTYČIO PILIAKALNIS

Vištyčio piliakalnis randasi 2 kilometrai į pietus nuo kelio Vištytis - Kalvarija, 2 kilometrai į rytus nuo Vištyčio ežero rytinio kranto. Šis piliakalnis - tai kalvota, lauke atskirai esanti kalva. Iš visų pusių ją supa dirbami laukai. Piliakalnis yra 20 metrų aukščio, su stačiais, krintančiais iki 35 - 40 laipsnių kampu šlaitais. Iškilusi viduje ovali kalvos viršūnė apie 30 metrų ilgio ir 20 metrų pločio. Apie jo atsiradimą vietiniai gyventojai supynė padavimą.

Toje vietoje, kur dabar stovi aukštas Piliakalnis, kažkada buvo didelis dvaras. Dvaras buvo aptvertas aukšta tvora, prie jo buvo puikus parkas. Dvaras priklausė žiauriam ponui Kakeraičiui. Už mažiausią nusikaltimą baudžiauninkus bausdavo, žudydavo ir didelius ir mažus. Ponas turėjo tris dukteris. Iš visų gražiausia buvo jauniausioji duktė, vardu Pilė. Visi stebėdavosi, išvydę jos nepaprastą grožį. Ir pamilo gražuolę Pilę vienas jaunas gražus to pono baudžiauninkas. Nuostabus buvo jis vyras. Pilė taip pat pamilo Mindaugą. Pas Pilę taip pat lankydavosi daug jaunikaičių, bet nė vienas jos širdį nepatraukė. Tėvas sužinojęs, kad Pilė pamilo baudžiauninką, labai supyko ir nutarė jam atkeršyti.

Jis liepė budeliams nuplakti Mindaugą. Tie jį mirtinai užplakė. Ponas liepė baudžiauninką palaidoti taip, kad nė žymės neliktų. Sužinojusi apie tai, Pilė verkė, rankas laužė, o naktį išėjo kapo ieškoti. Atradusi nutarė Mindaugui amžiną kapą supilti. Dieną, užsidariusi savo kambaryje, verkė, o naktį su prijuoste žemę nešė ir kapą pylė. Žmonės pradėjo kalbėti, kad Mindaugo kapas stebuklingai auga. Pagaliau Pilė supylė aukštą kalną ir netrukus mirė. Nuo to laiko kalną ėmė vadinti Pilės kalnu arba Piliakalniu.

## **Grybingirio gamtinis rezervatas**

Unikali vieta Vištyčio regioniniame parke – Grybingirio gamtinis rezervatas. Pasak Regioninio parko direktoriaus Nerijaus Paškausko, tai natūraliausias miškas - džunglių džunglės ... Nei turistai, nei grybautojai čia nesilankydavo, nes tai buvo pasienio ruožas, o kartu ir rezervatas, atviras tik mokslininkams. Jie čia įkūrė „mokslinę laboratoriją“ po atviru dangumi.

Tai natūralios gamtos oazė – nuvirtusiam medžiui leidžiama natūraliai supūti, čia veisiasi įvairūs žvėriukai, auga reti Raudonosios knygos augalai, važiuodamas keliu turbūt visada pamatysi stirniukę, elnią... Savotiška problema atsirado Lietuvai ir Lenkijai tapus Šengeno erdvės dalimi: šis „džunglių“ lopinėlis lengvai pasiekiamas tiek lenkams, tiek lietuviams, todėl kyla realus pavojus rezervatui. Pirmosios liūdnos pasekmės jau pastebėtos – išgaudytas barsukynas. Ieškoma būdų, kaip apsaugoti nuo intensyvaus lankymo šį unikalų gamtos lopinėį.